

Наукові перспективи
Видавнича група

Bulletin of Science and Education

ВІСНИК науки та
освіти
ISSN 2786-6165 (ONLINE)

серії: філологія, культура і мистецтво,
педагогіка, історія та археологія, соціологія

№ 4(10)2023

Видавнича група «Наукові перспективи»

**Громадська організація
«Християнська академія педагогічних наук України»**

«Вісник науки та освіти»

***(Серія «Філологія», Серія «Педагогіка», Серія «Соціологія»,
Серія «Культура і мистецтво», Серія «Історія та археологія»)***

Випуск № 4(10) 2023

Київ – 2023

Publishing Group «Scientific Perspectives»

Public organization

"Christian Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine"

"Bulletin of Science and Education"

*(Series" Philology ", Series" Pedagogy ", Series" Sociology ",
Series" Culture and Art ", Series" History and Archeology")*

Issue № 4(10) 2023

Kiev – 2023

**«Вісник науки та освіти (Серія «Філологія», Серія «Педагогіка», Серія «Соціологія», Серія «Культура і мистецтво», Серія «Історія та археологія»)»:
журнал. 2023. № 4(10) 2023. С. 898**

Рекомендовано до видавництва Президією громадської наукової організації «Всеукраїнська Асамблея докторів наук з державного управління» (Рішення від 01.05.2023, № 1/5-23)

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України 10.10.2022 № 894 журналу присвоєні категорії "Б" із історії та археології (спеціальність - 032 Історія та археологія) та педагогіки (спеціальність - 011 Освітні, педагогічні науки)

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 23.12.2022 № 1166 журналу присвоєна категорія Б з філології (спеціальність - 035 філологія).

Журнал видається за підтримки Інституту філософії та соціології Національної академії наук Азербайджану, громадської наукової організації «Всеукраїнська асоціація педагогів і психологів з духовно-морального виховання» та громадської наукової організації «Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління»

Журнал публікує наукові розвідки з теоретичних та прикладних аспектів філології, соціології, науки про освіту, історії, археології, а також, культурології та мистецтвознавства з метою їх впровадження у сучасний науково-освітній простір.

Цільова аудиторія: вчені, лінгвісти, літературознавці, перекладачі, мистецтвознавці, культурознавці, педагоги, соціологи, історики, археологи, а також, інші фахівці з різних сфер життєдіяльності суспільства, де знаходить застосування тематика наукового журналу.

Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus (IC), Research Bible, міжнародної пошукової системи Google Scholar.

Головний редактор: Гурко Олена Василівна - доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри англійської мови для нефілологічних спеціальностей Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара, (Дніпро, Україна).

Редакційна колегія:

- ✚ Александрова (Верба) Оксана Олександрівна – доктор мистецтвознавства, доцент, професор кафедри теорії музики Харківського національного університету імені І. П. Котляревського, (Харків, Україна)
- ✚ Вакулик Ірина Іванівна - кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри журналістики та мовної комунікації Національного університету біоресурсів і природокористування України (Київ, Україна)
- ✚ Волошенко Марина Олександрівна - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри психології та соціальної роботи Державного університету "Одеська Політехніка" (Одеса, Україна)
- ✚ Вукілова Катерина Володимирівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри романо-германської філології та перекладу Білоцерківського національного аграрного університету (Біла Церква, Україна), доцент Дніпровського відділення центру наукових досліджень та викладання іноземних мов Національної академії наук України (Дніпро, Україна);
- ✚ Головня Алла Василівна - кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри англійської філології і перекладу Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- ✚ Ісайкіна Олена Дмитрівна - кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історії та документознавства Національного авіаційного університету, член Спілки краєзнавців України (Київ, Україна)
- ✚ Колмикова Олена Олександрівна - кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри гуманітарних дисциплін Дунайського інституту Національного університету "Одеська морська академія" (Одеса, Україна)
- ✚ Котельницький Назар Анатолійович - кандидат історичних наук, доцент кафедри права Чернігівського інституту інформації, бізнесу та права Міжнародного науково - технічного університету імені академіка Юрія Бугая, член - кореспондент Центру українських досліджень Інституту Європи РАН (Чернігів, Україна)
- ✚ Кошетар Уляна Петрівна - кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри української мови та культури Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- ✚ Куриш Наталія Костянтинівна – кандидат педагогічних наук, заступник директора з науково-навчальної роботи, Інститут післядипломної педагогічної освіти Чернівецької області (Чернівці, Україна)
- ✚ Линтвар Ольга Миколаївна - кандидат філологічних наук, доцент кафедри англійської філології і перекладу Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- ✚ Литвинська Світлана Віталіївна - кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри української мови та культури Національного авіаційного університету, (Київ, Україна)

- ✚ Матійчин Ірина Мстиславівна – кандидат мистецтвознавства, доцент, доцент кафедри методики музичного виховання і диригування Навчально-наукового інституту музичного мистецтва Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (Дрогобич, Україна)
- ✚ Матяш Ольга Іванівна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри алгебри і методики навчання математики Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (Вінниця, Україна)
- ✚ Мацько Віталій Петрович - доктор філологічних наук, професор, професор кафедри української мови та літератури Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії (Хмельницький, Україна)
- ✚ Михайленко Любов Федорівна - доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри алгебри і методики навчання математики Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (Вінниця, Україна)
- ✚ Михальчук Роман Юрійович - кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри всесвітньої історії Рівненського державного гуманітарного університету (Рівне, Україна)
- ✚ Мізюк Вікторія Анатоліївна – кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету управління, адміністрування та інформаційної діяльності Ізмаїльського державного гуманітарного університету (Ізмаїл, Україна)
- ✚ Міщенко Ірина Іванівна - кандидат мистецтвознавства, доцент, Заслужений працівник культури України, член Національної спілки художників України, доцент кафедри мистецтвознавчої експертизи Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв (Київ, Україна)
- ✚ Ніколаєв Микола Ілліч - доктор історичних наук, професор кафедри історії на методику її навчання Ізмаїльського державного гуманітарного університету (Одеса, Україна)
- ✚ Осова Ольга Олексіївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри іноземної філології Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради (Харків, Україна)
- ✚ Палічук Юрій Іванович – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри медицини катастроф та військової медицини Буковинського державного медичного університету (Чернівці, Україна)
- ✚ Потенко Людмила Олександрівна - кандидат філологічних наук, доцент, директор Черкаського інформаційно-учбового тренінгового центру Національного університету «Одеська юридична академія», доцент кафедри іноземних мов НУ «ОЮА», членкиня Центру українського-європейського наукового співробітництва (Одеса, Україна)
- ✚ Присяжнюк Олексій Миколайович - кандидат історичних наук, доцент кафедри всесвітньої історії та методології науки ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (Одеса, Україна)
- ✚ Прокопович Лада Валеріївна - доктор філософських наук, професор кафедри культурології та філософії культури Національного університету «Одеська політехніка» (Одеса, Україна)
- ✚ Робак Ігор Юрійович - доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри суспільних наук Харківського національного медичного університету (Харків, Україна)
- ✚ Руденко Юлія Анатоліївна - доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики дошкільної освіти ДЗ "Південноукраїнський національний педагогічний університет імені к.д.ушинського (Одеса, Україна)
- ✚ Сидоренко Сергій Іванович - кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри англійської філології і перекладу Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- ✚ Січкаренко Галина Геннадіївна - доктор історичних наук, доцент, професор кафедри документознавства та інформаційної діяльності Державного університету телекомунікацій (Київ, Україна)
- ✚ Скляр Ірина Олександрівна - кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української філології, доцент кафедри світової літератури Горлівського інституту іноземних мов ДВНЗ Донбаський Державний педагогічний університет, постдокторант(м. Дніпро, Україна)
- ✚ Степанова Наталія Михайлівна - кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри дошкільної освіти, заступник з науки директора ННІ педагогічної освіти, соціальної роботи і мистецтва Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького (Черкаси, Україна)
- ✚ Супрун Володимир Миколайович – доктор філологічних наук, доцент, професор кафедри журналістики та українознавства Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна)
- ✚ Тележкіна Олеся Олександрівна - доктор філологічних наук (спеціальність "Українська мова"), доцент, професор кафедри мовної підготовки, педагогіки та психології Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова, (Харків, Україна)
- ✚ Толочко Світлана Вікторівна – доктор педагогічних наук, професор, головний науковий співробітник лабораторії позашкільної освіти Інституту проблем виховання Національної академії педагогічних наук України (Київ, Україна)
- ✚ Хитровська Юлія Валентинівна - доктор історичних наук, професор, професор кафедри історії факультету соціології і права Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (Київ, Україна)
- ✚ Чікарькова Марія Юріївна - доктор філософських наук (спец. "філософія культури"), професор кафедри філософії та культурології Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (Чернівці, Україна)
- ✚ Шандра Наталія Андріївна - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов для природничих факультетів Львівського національного університету імені Івана Франка (Львів, Україна)
- ✚ Шеремет Інеса Володимирівна - кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри медикобіологічних та валеологічних основ охорони життя і здоров'я Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова (Київ, Україна)
- ✚ Шологон Лілія Іванівна - доктор історичних наук, доцент, професор кафедри історії Центральної та Східної Європи і спеціальних галузей історичної науки Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (Івано-Франківськ, Україна)
- ✚ Щербак Олена Володимирівна - кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри прикладної лінгвістики Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова (Миколаїв, Україна)
- ✚ Янкович Олександра Іванівна - доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки і методики початкової та дошкільної освіти Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка (Тернопіль, Україна)
- ✚ Ярослав Сирник - доцент кафедри етнології та культурної антропології Вроцлавського університету (Вроцлав, Польща)

Статті розміщені в авторській редакції. Відповідальність за зміст та орфографію поданих матеріалів несуть автори.

СЕРІЯ «КУЛЬТУРА І МИСТЕЦТВО»

Кундис Р.Ю., Лавриненко С.О., Никорович І.Ю., 885
Машгалер І.І., Тіщенко О.М.
ВИКЛАДАННЯ ХОРЕОГРАФІЇ У ВИЩІЙ ШКОЛІ В
УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

СЕРІЯ «КУЛЬТУРА І МИСТЕЦТВО»

УДК 378.011.3.015.31

[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-4\(10\)-885-897](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-4(10)-885-897)

Кундис Руслан Юрійович кандидат мистецтвознавства, доцент, доцент кафедри режисури та хореографії, Львівський національний університет імені Івана Франка, вул. Університетська, 1, м. Львів, <https://orcid.org/0000-0002-6374-4811>

Лавриненко Світлана Олександрівна кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри мистецької освіти, Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка, вул. Шевченка, 1, м. Кропивницький, <https://orcid.org/0000-0001-6986-7807>

Никорович Іван Юрійович асистент кафедри режисури та хореографії, Львівський національний університет імені Івана Франка, вул. Університетська, 1, м. Львів, <https://orcid.org/0000-0001-6610-5823>

Машталер Ірина Іванівна кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент, доцент кафедри теоретичних основ і методики фізичного виховання, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, вул. Максима Кривоноса, 2, м. Тернопіль, <https://orcid.org/0000-0001-5033-2562>

Тіщенко Олена Миколаївна кандидат педагогічних наук, викладач кафедри хореографії, Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, вул. Алчевських, 29, м. Харків, <https://orcid.org/0000-0003-3860-4240>

ВИКЛАДАННЯ ХОРЕОГРАФІЇ У ВИЩІЙ ШКОЛІ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

Анотація. У статті проаналізовано особливості викладання хореографії у вищій школі в умовах сьогодення. Розглянуто основні види занять, які проводяться під час викладання хореографії: лекції,

практичні заняття, самостійну роботу студентів, індивідуальну роботу студентів, консультації, тренінги, ділові ігри, ситуаційні завдання, майстер-класи, проблемні заняття, тематичний диспут, дискусії, лекції-концерти. Зазначено, що становлення майбутнього хореографа проходить в декілька етапів, а саме: перший етап – соціально-психологічна адаптація студентів до умов навчального процесу у вузі. На цьому етапі відбувається заповнення пробілів у знаннях недавніх випускників шкіл, пристосування до способів організації навчальної роботи, характерних вузові; Другий етап – активне освоєння способів оволодіння методологічними вміннями і навичками; Третій етап – професійна орієнтація студентів, що вимагає включення додаткових компонентів у процес навчання і додавання професійної спрямованості. Визначено стадії розвитку професійної спрямованості майбутнього хореографа: поява інтересу до професії як відображення потреби до її оволодіння; формування стійкого інтересу до професійної діяльності та її об'єкту; формування потреби в професійній діяльності й відповідальності за її виконання; набуття комплексу професійно значущих якостей особистості, що об'єднуються педагогічною спрямованістю; формування цілеспрямованості в оволодінні основами педагогічної майстерності як фундаментом готовності до здійснення професійної діяльності. Обґрунтовано, що найактуальнішим і найдієвішим під час дистанційного навчання хореографії є використання VR-технологій у якості тренажерів на основі 3D моделей при набутті спеціалізації, формуванні професійного світогляду. VR середовище здатне запобігати відволіканню на інші стимули, виокремлювати потрібний стимул та створювати полімодальну стимуляцію. Одним не менш дієвим засобом є платформа для викладання хореографії є e-lessons, а саме: прості, що ґрунтуються на застосовуванні образу, аудіо- та відеозапису, які виступають стимульними засобами для детального інформування майбутніх з основними аспектами хореографічного мистецтва; інтерактивне заняття для ознайомлення та самостійного використання навчального матеріалу за рахунок слайд-шоу, вікторин, запису ритму. І традиційним засобом для дистанційного викладання хореографії є платформа MOODLE.

Ключові слова: хореографія, дистанційне навчання, війна, вища школа.

Kundys Ruslan Yuriyovych Candidate of Study of Art, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Directing and Choreography, Lviv Ivan Franko National University, Universytetska St., 1, Lviv, <https://orcid.org/0000-0002-6374-4811>

Lavrynenko Svitlana Oleksandrivna Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Art Education, Central Ukrainian State University Named after Volodymyr Vinnichenko, Shevchenko St., 1, Kropyvnytskyi, <https://orcid.org/0000-0001-6986-7807>

Nykorovych Ivan Yuriyovych Assistant of the department of directing and choreography, Ivan Franko National University of Lviv, Universytetska St., 1, Lviv, <https://orcid.org/0000-0001-6610-5823>

Mashtaler Iryna Ivanivna Candidate of Sciences in Physical Education and Sports, Associate Professor of the Department of Theoretical Foundations and Methods Physical Education, Volodymyr Hnatyuk Ternopil National Pedagogical University, Maksym Kryvonosa St., 2, Ternopil, <https://orcid.org/0000-0001-5033-2562>

Tishchenko Olena Mykolayivna Candidate of Pedagogical Sciences, Lecturer at the Department of Choreography, H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University, <https://orcid.org/0000-0003-3860-4240>

TEACHING CHOREOGRAPHY IN HIGHER EDUCATION IN TODAY'S CONDITIONS

Abstract. The article analyzes the peculiarities of teaching choreography in higher education in today's conditions. The main types of classes that are conducted during the teaching of choreography are considered: lectures, practical classes, independent work of students, individual work of students, consultations, trainings, business games, situational tasks, master classes, problem classes, thematic debate, discussions, lectures-concerts. It is noted that the formation of the future choreographer takes place in several stages, namely: the first stage is the social and psychological adaptation of students to the conditions of the educational process at the university. At this stage, the gaps in the knowledge of recent school graduates are filled, adaptation to the ways of organizing educational work characteristic of the university is carried out; the second stage is the active development of methods of mastering methodological skills; the third stage is the professional orientation of students, which requires the inclusion of additional components in the learning process and the addition of professional orientation. The stages of development of the professional orientation of the future choreographer are defined: the

emergence of interest in the profession as a reflection of the need to master it; formation of a stable interest in professional activity and its object; formation of the need for professional activity and responsibility for its implementation; acquisition of a set of professionally significant personality qualities united by pedagogical orientation; formation of purposefulness in mastering the basics of pedagogical skills as the foundation of readiness for professional activity. It is substantiated that the most relevant and effective in distance learning of choreography is the use of VR technologies as simulators based on 3D models in the acquisition of specialization and the formation of a professional worldview. The VR environment can prevent distraction by other stimuli, isolate the desired stimulus, and create polymodal stimulation. Another equally effective tool is the e-lessons platform for teaching choreography, namely: simple, image-based, audio and video recordings that function as stimulus tools to inform future students in detail about the main aspects of choreographic art; interactive lessons for familiarization and independent use of educational material through slideshows, quizzes, and rhythm recording. The MOODLE platform is a traditional tool for teaching choreography remotely.

Keywords: choreography, distance learning, war, higher education.

Постановка проблеми. Великого значення у розвитку творчої, креативної, високорозвиненої та висококультурної особистості набуває хореографічне мистецтво, яке в сучасному світі формує у студентів естетичну культуру, впливає на гармонійний розвиток їхніх психологічних якостей, духовний розвиток та допомагає їм адаптуватися та соціалізуватися в сучасному суспільстві як розвиненій особистості.

Війна в країні яка розпочалася 24 лютого 2022 року внесла свої корективи щодо викладання хореографії у вищій школі. Заклади вищої освіти перейшли на дистанційну форму навчання, а в тих регіонах де більш спокійно на змішану форму навчання. Під час професійної підготовки головним завданням закладів вищої освіти є формування та розвиток професійних компетентностей, професійних знань, вмінь, практичних навичок в поєднанні з інтелектуальними, соціальними, творчими, моральними, естетичними та духовними якостями особистості. Саме тому головним і важливим питанням є викладання хореографії у вищій школі в умовах сьогодення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження наукових доробків з поставленої нами проблематики дозволило нам виявити, що концептуальні положення професійної підготовки хореографа в умовах

вищої хореографічної освіти досліджувалися: Т. Благовою, О. Бурлею, О. Мартиненко, О. Філімоною. Різним аспектам проблематики професійної освіти хореографа присвячено роботи: Л. Андрощук, О. Барабаш, Г. Березової, О. Бурла, Л. Бондаренко, С. Куценко, Т. Ткаченко. Дослідженням вивчення розвитку хореографії за кордоном займалися: О. Верховенко, О. Кравчук, Т. Павлюк, М. Погребняк, О. Пархоменко.

Мета статті – розкрити специфіку викладання хореографії у вищій школі в умовах сьогодення.

Виклад основного матеріалу. Т. Благова вважає, що професійна підготовка студентів-хореографів маючи інтегральний і синкретичний характер (зумовлений природою хореографічного мистецтва) потребує комплексного підходу щодо її організації, визначенні форм, методів, змісту навчально-освітнього процесу. Комплексна професійна підготовка студента-хореографа до різноаспектної хореографічної роботи в системі загальної, додаткової чи професійної освіти спрямована на формування в нього специфічних фахових і загально-педагогічних компетентностей, загальної та професійної культури, художньо-образного мислення, індивідуального стилю роботи, творчого ставлення до професії, здатності до ефективної різноаспектної хореографічної діяльності й постійного професійного вдосконалення [1].

На думку В. Чуби в Україні створена і інтенсивно розвивається система підготовки педагогів хореографії у педагогічних і гуманітарних університетах. Поряд з цим орієнтація переважно на традиційні форми і методи проведення спеціальних занять нерідко має своїм наслідком визнання фахових знань і виконавських навичок основним показником якості навчання. Але сьогодні пріоритетним напрямком підготовки фахівців з вищою освітою стають не лише знання і вміння як такі, а розвиток особистості здатної вільно і самостійно мислити і діяти [2, с. 222].

Перед закладами вищої освіти на сьогодні поставлено завдання – формування особистості, яка має цілісне світорозуміння. Також обов'язково треба дбати про такий розвиток особистості студента, який надасть йому можливість і надалі випереджувати існуючу затребуваність знань завдяки власній пізнавальній активності, умінню поєднувати загальні знання з опануванням конкретних дисциплін. Саме тому актуальною є парадигма, яка орієнтована на особистісний розвиток фахівця та виховання його особистісних якостей. Акцент обов'язково робиться не тільки на професійні знання й уміння, а й на професійно значимі якості [3].

Яо Пейчань у своїх дослідженнях акцентує увагу на стадіях розвитку професійної спрямованості майбутнього хореографа:

- поява інтересу до професії як відображення потреби до її оволодіння;
- формування стійкого інтересу до професійної діяльності та її об'єкту;
- формування потреби в професійній діяльності й відповідальності за її виконання;
- набуття комплексу професійно значущих якостей особистості, що об'єднуються педагогічною спрямованістю;
- формування цілеспрямованості в оволодінні основами педагогічної майстерності як фундаментом готовності до здійснення професійної діяльності [4].

О. Мартиненко стверджує, що важливою характеристикою майбутніх хореографів є педагогічна установка, а саме створення внутрішньої налаштованості на здійснення педагогічної діяльності. На її думку, педагогічна діяльність взаємопов'язана із установкою на саморозвиток. Чим вище сформована установка на саморозвиток, тим сильніше виражена спрямованість хореографів на педагогічну діяльність, відбувається формування адекватної оцінки людиною своїх можливостей. Вона підкреслює, що педагогічна діяльність дає можливість хореографам розвивати ті здібності, які не отримали реалізації в сценічній діяльності; включення в дослідницьку діяльність (розвиток пізнавальних, аналітичних здібностей, пам'яті, мови); управління колективом (організаторські здібності); свобода вибору [5].

Професія хореограф – досить широке поняття, це може бути і танцівник у складі танцювального колективу, балетмейстер, постановник балетних спектаклів. Професійний хореограф з'єднує у своїй роботі функції педагога, репетитора і балетмейстера [2, с. 222].

На результат хореографічної освіти, на думку В. Чуби, впливає наявність таких якостей, як образно-естетичне і психолого-педагогічне мислення, творча індивідуальність, творча активність (креативність), рефлексія, емпатія, духовність, артистизм, музичність, танцювальність, пластичність, емоційність при виконанні або показі танцю, загальнокультурний розвиток і фізичний розвиток, що складає високий рівень готовності до професійної діяльності у хореографічних кадрів [2, с. 222].

О. Філімонова виділяє наступні етапи становлення майбутнього хореографа:

- Перший етап – соціально-психологічна адаптація студентів до умов навчального процесу у вузі. На цьому етапі відбувається заповнення пробілів у знаннях недавніх випускників шкіл, пристосування до способів організації навчальної роботи, характерних вузові [6].

На думку Н. Пенькової та В. Шевченко, соціально-психологічна адаптація – це процес набуття соціально-психологічного статусу, опанування тих чи інших суспільно-рольових функцій в результаті пристосування до нових умов життя, нових людей і цінностей [7, с. 113].

- Другий етап – активне освоєння способів оволодіння методологічними вміннями і навичками.

- Третій етап – професійна орієнтація студентів, що вимагає включення додаткових компонентів у процес навчання і додавання професійної спрямованості [6].

Під час викладання хореографії викладачі використовують наступні форми занять: лекції, практичні заняття, самостійну роботу студентів, індивідуальну роботу студентів, консультації, тренінги, ділові ігри, ситуаційні завдання, майстер-класи, проблемні заняття, тематичний диспут, дискусії, лекції-концерти.

Сучасна лекція з дисциплін хореографічного циклу висвітлює основні теоретичні основи курсу, спрямованого на збагачення студентів новітньої наукової інформації, а також дає установку на самостійну роботу, аналіз і навчальний пошук [8, с 95]. Вона дає можливість майбутньому педагогу-хореографу знайомитися з сучасними ефективними професійними методиками, знати теоретико-методологічні підходи та методичні основи викладання хореографічних дисциплін, засвоювати наукові терміни хореографічних понять. Лекційне заняття також стимулює активність і самостійність студентів у навчанні, так як передбачає створення сприятливих умов для виявлення і розвитку у них творчих здібностей, формування здатності до пізнавальної діяльності, вміння аргументовано доводити свою точку зору [2,с. 224].

Практичні заняття як форма організації навчально-пізнавальної діяльності студентів дозволяють практично оволодіти технікою виконання танцювальних елементів, фігур, методикою їх виконання. Такі заняття передбачають формування у студентів основ виконавської майстерності [2, с.224].

Ефективною формою організації навчання майбутніх педагогів-хореографів є проведення майстер-класів, яка передбачає запрошення відомого викладача або виконавця з метою передачі студентам творчого

педагогічного досвіду і його технічної майстерності. В процесі таких занять студенти мають можливість ознайомитися з різними формами подачі матеріалу, сформуванню уявлення про поліваріативності методик проведення занять, здійснити їх порівняльний аналіз, узагальнення, визначити шляхи формування власної методики викладання хореографічних дисциплін з урахуванням передового педагогічного та хореографічного досвіду [9, с. 18].

До самостійної роботи студентів в навчально-виховному процесу у вищих навчальних закладах освіти належить науково-дослідницька робота: написання курсових робіт, рефератів, доповідей. Викладачі повинні направляти студента в певне русло, так, щоб його доповіді та реферати стали фундаментом для написання його курсової роботи, що потім може стати повноцінним ґрунтовним дипломним проектом. Виконання таких реферативних та курсових робіт розширює науковий світогляд студента, формує його переконання, навички інформаційного пошуку, сприяє розвитку самостійного мислення, тренує пам'ять, здатність до аналізу та узагальнення. Адже задля успішної реалізації випускників у сфері професійної діяльності, їх подальшого творчого зростання саме під час навчання необхідно сформуванню у них уміння самостійно орієнтуватися у стильових, жанрових особливостях мистецтва танцю, аналізувати й розуміти зразки класичної та сучасної хореографічної культури тощо. Безперервна наукова діяльність студентів-хореографів є запорукою їх компетентності [2, с. 225].

Тренінг. За характером бувають практичні та психологічні. Практичні – спрямовані на розвиток почуття ритму, подолання недосконалості фізичних даних. В цьому випадку за допомогою різноманітних комплексів рухів (гімнастичних вправ, партерного тренажу) здійснюється корекція відповідних частин тіла, розвиваються окремі групи м'язів. Психологічні – спрямовані на подолання психологічного дискомфорту, вміння спілкуватися з партнером, концентрувати увагу та розслабитись, усвідомлювати власну поведінку в запропонованих обставинах [8, с. 35].

Ділові ігри – сучасна форма організації навчального процесу. Під час їх проведення відтворюється певна ділова обстановка, відбувається розподіл ролей в системі «студент – викладач». Вирішуються професійні проблеми відповідно до мети, навичок, які необхідно розвинути та закріпити в їх процесі (наприклад, під час проходження викладацької або педагогічної практики студентами) [8, с. 35].

Ситуаційні завдання пов'язані з необхідністю термінового вирішення проблеми, яка виникла безпосередньо в процесі заняття.

Пошук оптимальних шляхів передбачає використання елементів імпровізації. При аналізі заняття слід обговорити запропоновані шляхи вирішення проблеми, визначити недоліки і переваги кожного з них [8, с. 35].

Проблемні заняття — інноваційна форма, в ході якої викладач хореограф створює і формулює проблему, спрямовуючи пошукові діяльність студентів на виявлення шляхів і засобів її розв'язання [8, с. 35].

Тематичний диспут — має на увазі обговорення актуальних проблем хореографічного мистецтва, творчість одного балетмейстера. Педагог готує питання і йде їх обговорення. [8, с. 35].

Дискусія — розгляд і обговорення спірних питань у галузі хореографічного мистецтва [8, с. 35].

Лекція-концерт — підготовка концертних хореографічних номерів з невеликою інформацією ведучих про форми танців представленої програми, або творчість балетмейстера, який підготував ці номери [8, с. 35].

Тобто ми бачимо велике різноманіття видів занять з допомогою яких можна викладати хореографію, але у зв'язку з війною постала проблема як проводити такі види занять з допомогою інтернет-ресурсів.

Ми вважаємо, що найактуальнішим і найдієвішим під час дистанційного навчання хореографії є використання VR-технологій у якості тренажерів на основі 3D моделей при набутті спеціалізації, формуванні професійного світогляду. VR середовище здатне запобігати відволіканню на інші стимули, виокремлювати потрібний стимул та створювати полімодальну стимуляцію [12, с. 55; 9].

Особливе значення відіграють у процесі викладання хореографічних дисциплін VR-технологій, що сприяє підвищення суб'єктності обох сторін процесу навчання, посилює зв'язок набутих знань із практичним досвідом, що покращує засвоєння знань [13, с. 67]. Під час використання даної технології, майбутній фахівець отримує наочну можливість вивчати, наприклад, наслідки перенесення центру ваги при виконанні танцювальних рухів, крім того відбувається імітування у процесі навчальної діяльності ситуацій майбутньої професійної діяльності при набутті обраного фаху [14].

Ще однією із популярних платформ для викладання хореографії є e-lessons, а саме: прості, що ґрунтуються на застосовуванні образу, аудіо- та відеозапису, які виступають стимульними засобами для детального інформування майбутніх з основними аспектами хореографічного мистецтва; інтерактивне заняття для ознайомлення та самостійного використання навчального матеріалу за рахунок слайд-шоу, вікторин, запису ритму; розширені заняття, що включають в себе додаткові стимули з метою вирішення навчальних завдань за

допомогою комп'ютера та платформ, як приклад, вивчення ритму танцю; хореографія та виконання певного руху; рольова та ділова гра; організація різних заходів) [14, с. 93].

Традиційно викладачі хореографії також використовують платформу MOODLE (Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment – модульне об'єктно-орієнтоване динамічне навчальне середовище). MOODLE – це система для створення інформаційно-освітнього середовища закладу освіти, яка орієнтована, насамперед, на забезпечення інтерактивної взаємодії між учасниками навчального процесу, організації дистанційного навчання як для очної, так і для заочної форм навчання [15].

Система навчання MOODLE надає зручні засоби управління контентом і різні форми організації занять: лекції, практичні або лабораторні заняття, звітування, тестування тощо. При цьому можна використовувати текст, презентації, таблиці, графіку (малюнки або схеми), відеоматеріали, посилання в мережі Інтернет, допоміжні файли та інші навчальні матеріали.

MOODLE є достатньо гнучкою системою навчання: викладач може самостійно створювати дистанційний курс та управляти ним, тобто власноруч контролювати доступ до своїх курсів, використовувати часові обмеження, контролювати надсилання на перевірку виконаних студентами завдань, фіксувати завдання, надіслані із запізненням, дозволяти або забороняти студентам певні дії з навчальними матеріалами, виставляти оцінки та надавати коментарі тощо.

Висновки. Хореографія як вид мистецтва має свої особливості, які, в свою чергу, визначають специфіку хореографічної професії. Крім глибокого знання своєї професії, хореограф повинен володіти педагогікою, вивчати анатомію людини, музику і в деякій мірі психологію, аналізувати психічний стан своїх учнів. Від загальної культури і знань педагога залежить багато чого: його світогляд, моральні та естетичні принципи його вихованців; все, що є у педагога, хороше чи погане, - це його власне.

Використання різноманітних традиційних та інноваційних методів і прийомів у викладанні дисциплін забезпечує якісну підготовку хореографів та розвиток особистості, здатної до вільного і самостійного мислення та дій.

Описана в статті проблема підготовки майбутніх хореографів на університетському рівні потребує подальших наукових досліджень з метою пошуку нових педагогічних методів і засобів, організаційних форм дистанційного навчання для підвищення якості професійної

підготовки майбутніх хореографів. Вважаємо, що особливої уваги потрібно приділити проведенню онлайн майстер-класів, ділових ігор, тренінгів із залученням практиків.

Література:

1. Благова Т. О. Особливості професійної підготовки майбутніх учителів-хореографів у системі педагогічної освіти. *Вісник Житомирського університету. Педагогічні науки*. Випуск 50. URL: http://eprints.zu.edu.ua/4256/1/vip50_15.pdf

2. Чуба В. Проблеми формування професійних якостей майбутніх хореографів в системі вищої освіти. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. 2014. №10 (Ч. 3). С. 221–227.

3. Shevchenko, V. V. Content and structure of professional-psychological competence of military servants of the National guard of Ukraine. «*KELM*» (*Knowledge Education, Law, Management*). 2021. №3 (39) vol. 2/2021. P. 138–142. DOI: <https://doi.org/10.51647/kelm.2021.3.2.22>

4. Яо Пейчань. Проблема педагогічної спрямованості професійної підготовки майбутніх учителів хореографічного мистецтва в сучасних наукових розвідках. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2019. №9 (93). С. 310–325.

5. Мартиненко, О. В. Професійно-орієнтовані технології навчання у фаховій підготовці майбутнього вчителя хореографії. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2015. №139. С.90 – 94 .

6. Філімонова О. Актуальні проблеми професійної підготовки майбутніх хореографів. URL: <http://oldconf.neasmo.org.ua/node/1538>

7. Пенькова Н., Шевченко В. Проблеми соціально-психологічної адаптації курсантів Національної гвардії України до навчання. *Збірник наукових праць: психологія*. 2019. Випуск 24. С. 112–120. DOI: <http://dx.doi.org/10.15330/psp.24.112-120>

8. Волчукова В.М., Бугаєць Н.А., Ліманська О.В., Тіщенко О.М. Методика роботи з хореографічним колективом: основи курсу. Навчально-методичний посібник Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2013. 326 с.

9. Гаврилюк В. Ю. Творча активність старшокласників як психолого-педагогічна проблема. *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді: збірник наукових праць*. 2005. Вип. 8. Кн. 1. С. 95–100.

10. Цветкова Л. Ю. Методика викладання класичного танцю: підручник. Київ: Альтерпрес, 2005. 324 с.

11. Максимчук, Б.А. Кахіані, Ю. В., Кевпанич, В.В. Звонар, В.В. Петрушко, М.І. Джуган, Л.М. Готовність майбутнього вчителя початкової школи до професійної діяльності з фізичної культури: структурно-компонентний аналіз. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова. Серія № 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт): збірник наукових праць*. 2021. Випуск № 3(133) С. 80-87. DOI: [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2021.3\(133\).17](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2021.3(133).17)

12. Monahan T. (2006). Virtual Reality for Collaborative E-learning. *Computers and Education*. URL: https://www.researchgate.net/publication/222401089_Virtual_reality_for_collaborative_e-learning

13. Thakral S. Virtual Reality and M-Learning. *International Journal of Electronic Engineering Research*. 2010. Vol. 2. No. 5. P. 659-661. URL: https://www.researchgate.net/publication/310442359_Virtual_Reality_M_learning.

14. Манелюк, Е. В. (2023). Викладання хореографічних дисциплін в закладах вищої освіти в умовах сьогодення. *Академічні візії*, (15). вилучено із <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/117>

15. Волчукова В.М. Теоретико-методологічні основи хореології / Навчально-методичний посібник / В.М.Волчукова, Н.А. Бугасць, О.В. Ліманська, В.А. Сидореко – Харків: ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2012. 244 с.

16. Максимчук Б. А., Поляновська О.Р., Чернюк С. В., Височан Л. М., Плетеницька Л. С., Лисюк С. П. Підготовка майбутніх учителів початкових класів у контексті використання нових педагогічних технологій: навчальна практика студентів. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова. Серія № 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт): збірник наукових праць*. 2021. Випуск 2 (130). С. 80 – 86.

References:

1. Blahova, T. O. (2018). Osoblyvosti profesiinoi pidhotovky maibutnikh uchyteliv-khoreohrafov u systemi pedahohichnoi osvity [Features of professional training of future choreographers in the system of pedagogical education]. *Visnyk Zhytomyrskoho universytet. Pedahohichni nauky – Bulletin of Zhytomyr University. Pedagogical sciences*. Vypusk 50. URL: http://eprints.zu.edu.ua/4256/1/vip50_15.pdf [in Ukrainian].

2. Chuba, V. (2014). Problemy formuvannia profesiinykh yakosti maibutnikh khoreohrafov v systemi vyshchoi osvity [Problems of forming professional qualities of future choreographers in the system of higher education]. *Problemy pidhotovky suchasnoho vchytelia – Problems of training a modern teacher*, 10 (Ch. 3), 221–227. [in Ukrainian].

3. Shevchenko V. V. (2021). Content and structure of professional-psychological competence of military servants of the National guard of Ukraine. «KELM» (Knowledge, Education, Law, Management), №3 (39) vol. 2/2021. P. 138 – 142 DOI: <https://doi.org/10.51647/kelm.2021.3.2.22> [in English].

4. Iao Peichan (2019). Problema pedahohichnoi spriamovanosti profesiinoi pidhotovky maibutnikh uchyteliv khoreohrafichnoho mystetstva v suchasnykh naukovykh rozvidkakh [The problem of pedagogical orientation of professional training of future teachers of choreographic art in modern scientific research]. *Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii – Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies*, 9 (93), 310–325. [in Ukrainian].

5. Martynenko, O. V. (2015). Profesiino-oriientovani tekhnolohii navchannia u fakhovii pidhotovtsi maibutnoho vchytelia khoreohrafii [Professional-oriented teaching technologies in the professional training of future choreography teachers]. *Naukovi zapysky. Serii: Pedahohichni nauky – Scientific notes. Series: Pedagogical sciences*, 139, 90 – 94 [in Ukrainian].

6. Filimonova, O. Aktualni problemy profesiinoi pidhotovky maibutnikh khoreohrafov [Actual problems of professional training of future choreographers]. URL: <http://oldconf.neasmo.org.ua/node/1538> [in Ukrainian].

7. Penkova, N., Shevchenko, V. (2019). Problemy sotsialno-psykhologichnoi adaptatsii kursantiv Natsionalnoi hvardii Ukrainy do navchannia [Problems of social and psychological adaptation of the National Guard of Ukraine cadets to study]. *Zbirnyk naukovykh prats: psykholohiia – Collection of scientific papers: psychology*, Vypusk 24, 112–120. DOI: <http://dx.doi.org/10.15330/psp.24.112-120> [in Ukrainian].

8. Volchukova, V.M., Buhaiets, N.A., Limanska, O.V., Tishchenko, O.M. (2013). *Metodyka roboty z khoreorafichnym kolektyvom: osnovy kursu* [Methods of working with a choreographic team: the basics of the course]. Navchalno-metodychnyi posibnyk Kharkiv: KhNPU imeni H. S. Skovorody, 2013. 326 s. [in Ukrainian].

9. Havryliuk, V. Yu. (2005). *Tvorcha aktyvnist starshoklasnykiv yak psykhologo-pedahohichna problema* [Creative activity of high school students as a psychological and pedagogical problem]. *Teoretyko-metodychni problemy vykhovannia ditei ta uchnivskoi molodi: zbirnyk naukovykh prats – Theoretical and methodological problems of upbringing of children and pupils: a collection of scientific papers*, Vyp. 8. Kn. 1, 95–100. [in Ukrainian].

10. Tsvietkova, L. Yu. (2005). *Metodyka vykladannia klasychnoho tantsiu* [Methods of teaching classical dance]: pidruchnyk. Kyiv: Alterpres, 2005. 324 s. [in Ukrainian].

11. Maksymchuk, B.A. Kakhiani, Yu. V., Kevpanych, V.V., Zvonar, V.V., Petrushko, M.I., Dzhuhan, L.M. (2021). *Hotovnist maibutnoho vchytelia pochatkovoї shkoly do profesiinoї diialnosti z fizychnoi kultury: strukturno-komponentnyi analiz* [Readiness of Future Primary School Teacher for Professional Activity in Physical Education: Structural and Component Analysis]. *Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M.P.Drahomanova. Seriiia № 15. Naukovo-pedahohichni problemy fizychnoi kultury (fizychna kultura i sport): zb. naukovykh prats – Scientific Journal of the National Pedagogical Dragomanov University. Series No. 15. Scientific and pedagogical problems of physical culture (physical culture and sports): a collection of scientific papers*, 3(133), 80-87. DOI: [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2021.3\(133\).17](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2021.3(133).17) [in Ukrainian].

12. Monahan T. (2006). *Virtual Reality for Collaborative E-learning*. Computers and Education URL: https://www.researchgate.net/publication/222401089_Virtual_reality_for_collaborativ_e_e-learning [in English].

13. Thakral S. (2010). *Virtual Reality and M-Learning*. *International Journal of Electronic Engineering Research*, Vol. 2, 5. P. 659-661. URL: https://www.researchgate.net/publication/310442359_Virtual_Reality_M_learning. [in English].

14. Maneliuk, E. V. (2023). *Vykladannia khoreorafichnykh dystsyplin v zakladakh vyshchoi osvity v umovakh sohodennia* [Teaching Choreographic Disciplines in Higher Education Institutions in the Contemporary World]. *Akademichni vizii – Academic visions*, (15). vylucheno iz <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/117> [in Ukrainian].

15. Volchukova V.M. (2012). *Teoretyko-metodolohichni osnovy khoreolohii* [Theoretical and methodological foundations of choreology] / *Navchalno-metodychnyi posibnyk* / V.M.Volchukova, N.A. Buhaiets, O.V. Limanska, V.A. Sydoreko – Kharkiv: KhNPU imeni H.S. Skovorody[in Ukrainian].

16. Maksymchuk B. A., Polianovska O.R., Cherniuk S. V., Vysochan L. M., Pletenytska L. S., Lysiuk S. P. (2021). *Pidhotovka maibutnykh uchyteliv pochatkovykh klasiv u konteksti vykorystannia novykh pedahohichnykh tekhnolohii: navchalna praktyka studentiv* [Preparation of Future Primary School Teachers in the Context of Using New Pedagogical Technologies: Students' Educational Practice]. *Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M.P.Drahomanova. Seriiia № 15. Naukovo-pedahohichni problemy fizychnoi kultury (fizychna kultura i sport): zb. naukovykh prats -Scientific Journal of the National Pedagogical Dragomanov University. Series No. 15. Scientific and pedagogical problems of physical culture (physical culture and sports): a collection of scientific papers*, Vypusk 2 (130), 80 – 86. [in Ukrainian].

Журнал

«Вісник науки та освіти»

*(Серія «Філологія», Серія «Педагогіка», Серія «Соціологія»,
Серія «Культура і мистецтво», Серія «Історія та археологія»)*

Випуск № 4(10) 2023

Формат 60x90/8. Папір офсетний.
Гарнітура Times New Roman.
Ум. друк. арк. 8,2.

Видавець:

Громадська наукова організація «Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління»
Свідоцтво серія ДК №4957 від 18.08.2015 р., Андріївський узвіз, буд.11, оф 68, м. Київ, 04070.

Підготовлено рекламним агентством
«GoToPrint» Адреса, Україна, Київська обл.,
м. Київ, вул. Льва Толстого, 63
e-mail: gotoprint@gmail.com